SOLUCIONARIO ACTIVIDADES
Expoñendo a Prehistoria

Elaboración Propia. Elba a arqueóloga e o profesor de aula, Paco

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

FASE 2. REFRESQUEMOS OS NOSOS COÑECEMENTOS!

APARTADO 2.1. QUE RECORDAMOS? (coñecementos previos).

Actividade grupal interactiva. Que sabemos?

10 preguntas xenéricas, e 15 segundos para responder, segundo unhas imaxes:

Pregunta: usábase para...	3 opcións	Resposta correcta
Muiño Neolítico	Para moer cereal.	Para moer cereal.
	Para abrir frutos de casca dura, como noces ou avelás.	
	Para lavar os pés	
Propulsor	Endereitar lanzas	Endereitar lanzas
	Abrir botellas	
	Era un útil de cociña para remexer a comida	
Puntas de lanza	Matar animais	Matar animais
	Adorno corporal	
	Como moeda	
Ídolos neolíticos	Representa figuras humanas	Representa figuras humanas
	Adorno corporal	
	Lanzar aos animais durante a caza	
Cuncha de vieira con pigmentos	Fabricar pigmentos	Fabricar pigmentos
	Cociñar	
	Sementar	

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

Venus Paleolítica	Fomentar a fertilidade Pescar Parte dun enxoval	Fomentar a fertilidade
Que elemento non aparece representado..	**3 opcións**	**Resposta correcta**
Pintura rupestre	Un mamut Un paxaro Un home	Un mamut
Con que se fixo a decoración desta peza de cerámica cardial?	**3 opcións**	**Resposta correcta**
Cerámica cardial	Cunha cuncha de berberecho Un dente de corzo Un punzón de óso	Cunha cuncha de berberecho
Que animal aparece representado neste propulsor paleolítico	**3 opcións**	**Resposta correcta**
Imaxe propulsor	Unha hiena das cavernas Un lobo das cavernas Un can	Unha hiena das carvernas
Cal é o continente do que procede o Homo Sapiens	**3 opcións**	**Resposta correcta**
Mapamundi da difusión	África América Europa	África

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

Apartado 2.2. Actividades individuais interactivas. Demostra o que sabes

Que sabes sobre?

Opción A. Lista desordenada.

Serías quen de ordenar cronolóxicamente os seguintes restos arqueolóxicos?

7. Unha inscripción nunha tumba.
4. Un brazalete de cobre de fai 5000 anos.
2. Un arpón de óso paleolitico.
3. Unha xerra de cerámica neolítica.
5. Un escudo de bronce do II milenio A.C
6. Un escudo de aceiro.
1.Un fósil de dinosaurio.

Opción B. Actividade individual. Verdadeira ou falsa.

A resposta vai acompañada dunha breve explicación no REA.

Un só ovo de diplodocus podía alimentar a todo un clan Neanderthal.	
	o Falso
A Prehistoria comeza a partir da aparición dos primeiros textos escritos.	
	o Falso
Os primeiros animais en ser domesticados foron os cans	
o Verdadeiro	
Os humanos modernos procedemos do mono.	
o Verdadeiro	
Hai uns 50.000 anos o Homo sapiens chega navegando a Australia.	
o Verdadeiro	

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

Elba foi o primeiro resto fósil humano máis antigo atopado en Galicia	
o Verdadeiro	

Opción C. Actividade individual. As fontes arqueolóxicas do futuro.

O alumno/a preparará para a posterioridade unha “cápsula do tempo” con cinco obxectos da súa vida cotiá que os seres de dentro de 20.000 anos atoparán e analizarán. Cunha guía de referencia no REA, farémoslle a seguinte pregunta: Primeiro. Como pensas que as podería interpretar un arqueólogo/a do futuro?

“Solucionario de Actividades” REA “Expoñendo a Prehistoria”, do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

FASE 3. PASO A PASO, MONTAMOS A NOSA EXPOSICIÓN

APARTADO 3.2. COÑECEMOS AOS AUTORES/AS DAS OBRAS

Actividade individual multinivel. Que aprendemos dos ósos.

Coa axuda dunhas imáxenes interactivas do proceso de hominización, o alumno/a, coñece os principais trazos da evolución humana.

Actividade individual multinivel. O proceso de hominización. Selecciona.

Selecciona as doce respostas correctas e pulsa sobre o botón "respostar".

1.Cando se separaron as ramas evolutivas do ser humano e o chimpancé?	a. Hai aproximadamente 70 millóns de anos
	b. Hai aproximadamente 10 millóns de anos
	c. Hai aproximadamente 7 millóns de anos
2.Con que especie comeza a hominización?	**a. Australopitecus afarensis**
	b. Homo antecesor
	c. Homo Sapiens
3Cando apareceu o xénero Australopitecus?	**a. Hai máis de 4 millóns de anos**
	b. Hai uns mil millóns de anos
	c. Hai aproximadamente mil anos
4. Que define ao Homo habilis?	a. Foi o primeiro en chegar a Asia
	b. Produciu gran variedade de ferramentas líticas
	c. Non tiña pelo corporal, como indica o seu nome en latín
5.En que continente apareceu a nosa especie?	a. Na Grande Chaira europea
	b. Nalgún lugar do centro-leste de África
	c. En Asia, entre os ríos Éufrates e Tigris

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

6. Como se chama a australopiteca máis famosa do mundo?	a. Lola
	b. Lucy
	c. Leila
7.Cal foi o primeiro homínido en dominar o lume?	a. Homo ergaster
	b. Homo erectus
	c. Homo sapiens
8.Cando xurdiu o Homo sapiens?	a. Hai uns 300.000 anos
	b. Hai uns 50.000 anos
	c. Hai uns 50.000 anos
9. Sinala a opción correcta:	**a. O Homo sapiens e o Homo neanderthalensis conviviron, e mesmo tiveron descendencia**
	b. O Homo sapiens foi o responsable da extinción do Homo neanderthalensis
	c. O Homo sapiens e o Homo neanderthalensis non coincidiron no tempo
10.Tiñan os neandertais o cerebro máis grande ca os sapiens?	**a. Verdadeiro**
	b. Falso
11. Cando se extinguiron os neandertais?	a. Hai aproximadamente 10.000 anos
	b. Hai aproximadamente 30.000 anos
	c. Hai aproximadamente 80.000 anos
12. Cal non é un factor da hominización?	a. A postura erguida
	b. O aumento do tamaño do encéfalo
	c. A locomoción bípeda
	d. A linguaxe de signos

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

Actividades individuais multinivel. Quen é quen na evolución humana: Identifica ao homínido.

Busca nesta sopa o nome de 6 homínidos (acompañados da correspondente imaxe), da nosa gran familia prehistórica.

1. Primeiro homínido ao que se lle recoñeceu a fabricación de instrumentos de pedra tallada. Hábilis.
2. Homínido bautizado como “traballador” pola grande cantidade de útiles aos que aparece asociado. Vivíu en África hai 1,8 millóns de anos. Ergaster
3. Aprende a producir o lume. Erectus
4. Habitou na Europa da última glaciación. Neanderthal
5. Na pinturas coas que decorou as cavernas que habitaba podemos ver por exemplo como era a fauna do Paleolítico. Sapiens
6. Non pertenece ao xénero homo, pero xa era bípede, como Lucy. Australopithecus

“Solucionario de Actividades” REA “Expoñendo a Prehistoria”, do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

APARTADO 3.3. COÑECEMOS OS OBXECTOS DA NOSA EXPOSICIÓN

Actividade grupal. A catalogación dos obxectos.

Cada equipo ten asignada unha caixa diferente. Deben organizarse entre todos e todas para cubrir unha ficha explicativa como esta de cada un dos obxectos da Prehistoria que acompañará aos obxectos na exposición.

Enlace PDF

Enlace formato editable.

cREAgal

Expoñendo a Prehistoria

FICHA DE CATALOGACIÓN		
	Nº do obxecto	Título
	Cronoloxía e período	
	Materiais	
	Uso	
	Onde podo visitalo	
DESCRIPCIÓN DO OBXECTO	QUE NOS ENSINA DA PREHISTORIA?	

APARTADO 3.4. RECAPITULEMOS...COMPROBA E ORGANIZA O QUE SABES

Actividade grupal. Recapitulemos

A través da secuenciación dunhas imaxes interactivas o alumnado responde a unha serie de cuestións respecto ás diferentes teorías da evolución humana.

Opción A. **Actividade individual. Encher espazos.**

Completa o seguinte texto sobre a Prehistoria coas palabras clave que faltan nos ocos.

A Prehistoria é a primeira etapa da Historia da humanidade e a máis longa.

O primeiro período da Prehistoria é o Paleolítico. Os homes e mulleres deste período tiñan unha economía predadora, pois conseguían os seus alimentos grazas á caza e a pesca de animais e recolleita de raíces e froitos.

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

Esta poboación tiña que moverse cando se esgotaban os recursos dun lugar, polo tanto eran nómades.

A seguinte etapa da Prehistoria denomínase Neolítico. Nesta etapa tras a observación da natureza desenvolveuse a agricultura, e coa domesticación dos primeiros animais, a gandaría. Polo tanto, o ser humano neste período desenvolveuse unha economía produtora.

Dentro das actividades do Neolítico destacamos tamén á aparición da cerámica, e a invención da roda.

Neste período a poboación estableceuse en poboados e fíxose sedentaria.

A terceira etapa da Prehistoria é a Idade dos Metais, nesta empezaron a confeccionarse útiles de metaís como o cobre, bronce e o ferro.

Deste período son características as construcións realizadas con grandes bloques de pedra, con diversas funcións, denominada megalítismo.

Opción B **Actividade individual. Selecciona a etapa á que pertence**.

O alumno/a, selecciona unha das dez respostas correctas relacionadas con características xerais da Prehistoria, relacionándoas coas tres principais períodos dentro da mesma.

Pregunta **a que etapa pertence?**	**Resposta a elixir**
...este cráneo de Homo Anteccesor?	**Paleolítico**
	Neolítico
	Idade dos Metais

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

...o casco de Leiro	Paleolítico
	Neolítico
	Idade dos Metais
...os seguintes útiles de pedra?	**Paleolítico**
	Neolítico
	Idade dos Metais
A que etapa pertence esta machada?	Paleolítico
	Neolítico
	Idade dos Metais
A cal das tres principais etapas prehistóricas pertencen as pinturas de Altamira?	**Paleolítico**
	Neolítico
	Idade dos Metais
O castro de Borneiro na provincia da Coruña pertence a..	Paleolítico
	Neolítico
	Idade dos Metais

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

A cerámica é un invento do...	Paleolítico
	Neolítico
	Idade dos Metais
Os muiños xorden no...	Paleolítico
	Neolítico
	Idade dos Metais
O dolmen de Dombate está dentro da/do....	Paleolítico
	Neolítico
	Idade dos Metais
A agricultura e gandaría descubríronse en diferentes puntos da terra durante o....	Paleolítico
	Neolítico
	Idade dos Metais

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

Opción C. **Actividade individual. Xogamos coa Prehistoria "Pasaprehistoria".**

A través du **"rosco interactivo"**, utilizando as letras do abecedario o alumno/a, seleccione unha letra (acompañado unha imaxe), e pense durante uns segundos, en todo o que sabe da Prehistoria. poden aparecer sorpresas!

Palabra do rosco	Definición
A **Atapuerca**	Un dos máis importantes xacementos da Prehistoria situado en Burgos.
B **Bípede**	Animal que anda sobre dous pés por exemplo os homínidos.
C **Clan**	Grupo social constituído por varias familias de orixe e intereses comúns, que obedecen a un xefe.
D **Dolmen**	Monumento megalítico, en forma de mesa xigantesca, formado por unha gran laxe posta horizontalmente enriba doutras pedras verticais.
E **Enxoval**	Conxunto de obxectos colocados sobre o corpo dos mortos na súa tumba.
F **Fósil**	Resto orgánico ou pegada dun organismo petrificado nos estratos dun xacemento.
G **Gandaría**	Actividade económica que consiste na explotación e manexo de animais.

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

H **Hominización**	Proceso evolutivo dos homínidos ata adquirir das características propias da especie humana.
I **Idolo**	Imaxe dunha deidade, que se adora coma se fose realmente a deidade mesma.
J **Jerarquía** **Xerarquía galego**	Organización social na que os individuos teñen unha posición social determinada dando lugar a unhas relacións de dependencia e subordinación.
K **Karma**	Forza espiritual dun individuo.
L **Lasca**	Fragmento de pedra, madeira, metal ou calquera outro material pequeno e delgado, separado doutro maior.
M **Metalurxia**	Técnica adicada á transformación e elaboración de metais
N **Nómade**	Ser humano, ou animal que non se establecen nun lugar fixo.
O **Ourivaría**	Arte de traballar os metais preciosos para facer xoias, obxectos de adorno ou de culto.
P **Predadora**	Economía do Paleolítico baseada en actividades como a caza, pesca e na recolleita de alimentos para sobrevivir.
Q **Quenia**	País africano no que se atoparon a meirante parte dos fósiles máis importantes da evolución humana.

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

R **Recolleita**	Conxunto de produtos do campo, ou dun produto en particular, que se recolle ao chegar a época, polo xeral unha vez ao ano.
S **Sedentario**	Que vive nun lugar fixo.
T **Troco**	Intercambio directo de bens e servizos sen intervir o diñeiro.
Y **Lucy**	Foi unha Australopithecus que vivíu hai máis de 3 millóns de anos na actual Quenía
Z **Zapato**	Prenda que cubre ou protexe o pé e ten suela.

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

APARTADO 3.5. MANS Á OBRA! CHEGOU O MOMENTO DE EXPONER

Unha exposición de Museo. Actividades grupais

O alumnado en grupos de catro ou cinco, elixirán en cal das seguintes actividades queren participar.

Actividade grupal A **Facer un cartel.**

Acompañado dunhas indicacións básicas sobre a elaboración dun cartel para chamar a atención do público, o grupo ten que deseñar e elaborar o cartel da Exposición. Actividade cun exemplo para guiar ao alumnado na realización da mesma.

Actividade grupal B **Rodamos e montamos un video promocional.**

Ao alumnado do grupo, indícaselle como facer un video promocional e mostrar ao público unha serie de pezas únicas da Prehistoria. A actividade vai acompañada dunhas instruccións básicas e dun exemplo.

Actividade grupal 3 **Creamos a guía.**

Outras das opcións a realizar. Igual que nos casos anteriores, a actividade vai acompañada dunha explicación básica para realizala e cun exemplo significativo.

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

FASE 4. A NOSA EXPOSICIÓN

APARTADO 4.1. ÚLTIMOS DETALLES. ACTIVIDADE GRUPAL

Dáselle ao alumnado nove indicacións básicas para preparar o espazo a unha situación real.

cREAgal Expoñendo a Prehistoria

ASPECTOS A TER EN CONTA NUNHA EXPOSICIÓN

Aspectos a ter en conta na montaxe da exposición	
Obxectos da exposición	Identificalos. Datalos. Indicar que características teñen a través dunhas breves e sinxelas fichas de catalogación. Contamos coa axuda de Elba e Paco. Seleccionalos. Evitar que reciban calquera dano na montaxe.

Aspectos a ter en conta na montaxe dunha exposición en formato PDF e editable.

APARTADO 4.2. TODO LISTO?

Actividade individual. Valora o reto (exposición) a través dunha lista de contexo con seis items.

cREAgal Expoñendo a Prehistoria

LISTA DE COTEXO

Nome_____

Item	Sí	Non
A temática está decicida		
Os contidos van dirixidos á comunidade educativa		
Os obxectivos da exposición están ben datados e interpretados		
Decidíuse o material a entregar para a exposición		

Lista de cotexo en formato PDF e editable.

Actividad grupal. Explicar na aula aos outros compañeiros e compañeiras o reto.

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

FASE 5. CONCLUSIÓN

APARTADO 5.1. A COAVALIACIÓN

Ambas actividades moi sinxelas e fácil realización**.**

Actividade grupal. Acadamos os obxectivos?

Nun total de cinco apartado, o alumnado sinala os principais aspectos.

cREAgal Expoñendo a Prehistoria

ACADAMOS OS OBXECTIVOS?

Ao longo da exposición deste reto descubrín que...

- ☐ Coñecía algunhas cousas sobre a Prehistoria e grazas a este traballo agora **xa sei un pouco máis**.
- ☐ Coñecía algunhas cousas sobre a Prehistoria e grazas a este traballo agora **xa sei bastante máis**.
- ☐ Coñecía algunhas cousas sobre a Prehistoria e grazas a este traballo agora **xa sei moitas cousas máis**.

En formato PDF, e en formato editable.

Actividade individual. Que pensades vós? Que pensan os visitantes?

cREAgal Expoñendo a Prehistoria

DIANA DE AVALIACIÓN

Completa a seguinte diana de avaliación en función do grao de acordo ou desacordo cos aspectos que se recollen nela. Ten en conta a seguinte gradación:

- 4: Estou moi de acordo.
- 3: Estou de acordo.
- 2: Estou pouco de acordo.
- 1: Estou en desacordo.

O traballo realizado foi satisfactorio e gratificante

Os obxectivos están correctamente catalogados e ensaiados e cumpriron a súa finalidade

Adquirín coñecementos e habilidades que me serán útiles no futuro

Todos os membros do equipo colaboramos e escoitámonos mutuamente

Dispoemos do tempo necesario para realizar as distintas actividades

Recibimos suficiente información e axuda por parte do profesorado

SUXERENCIAS DE MELLORA

"Diana de avaliación" de cREAgal atópase baixo una Licenza Creative Commons Atribución-Compartir Igual 4.0 España

Diana de valoración en formato PDF e formato editable.

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0

APARTADO 5.2. TRABALLO EN EQUIPO

Actividade en equipo. Rúbrica de coavaliación.

cREAgal

Expoñendo a Prehistoria

Nome do alumno/a e do grupo

Rúbrica de coavaliación				
	Foi excelente porque...	**Fixémolo ben porque...**	**Custounos un pouco porque...**	**Debemos mellorar porque...**
Na participación e colaboración	Todos os membros do grupo participamos activamente e colaboramos axudando a outras persoas. (2)	A maior parte dos membros do grupo po participamos activamente, pero non axudamos a outras persoas porque nos centramos no noso traballo. (1,5)	A metade dos membros do grupo participaron activamente. (1)	Só traballou un membro do equipo, e as outras persoas integrantes, non colaboraron nin axudaron. (0,5)

Rúbrica en formato PDF e editable.

APARTADO 5.3. VALORO O MEU TRABALLO

Actividade individual. Rúbricas de autoavaliación.

cREAgal

Expoñendo a Prehistoria

Nome do alumno/a

Rúbrica de Autoavaliación				
	Foime xenial porque...	**Fixeno ben porque...**	**Custoume un pouco porque...**	**Debo mellorar porque...**
Na comprensión de reto	Entendín todos os pasos para conseguir o reto final e o seu propósito. (2)	Souben o que tiña que facer no reto aínda que non entendín o seu propósito. (1.5)	Necesitei axuda para entender o reto e os pasos para acadalo. (1)	Aínda que solicitei axuda, non entendín as partes do reto. (0.5)
No traballo en equipo	Integreime ben no grupo, axudei ás miñas compañeiras e compañeiros. Amosei moita iniciativa e fun	Integreime ben no grupo, axudei ás miñas compañeiras e compañeiros. Aportei poucas propostas,	Tiven dificultades para traballar en equipo. Non colaborei co resto do grupo. (1)	Non logrei integrarme ben no grupo e rexeitei o traballo. (0.5)

Rúbrica en formato PDF e editable.

"Solucionario de Actividades" REA "Expoñendo a Prehistoria", do proxecto *cREAgal*, publícase coa Licenza Creative Commons Recoñecemento Non-comercial Compartir igual 4.0